

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Katedra správního práva

Bezprostední zásahy jako forma správní innosti

Studentská vdecká a odborná innost

Kategorie: magisterské studium

2015

III V Ročník

Autor: **Josef Poborský**

Konzultant: **doc. JUDr. Martin Kopecký, CSc.**

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšířením, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 14. 4. 2015

.....

Josef Poborský

Anotace

V této práci se pokusím vystihnout bezprostřední zásahy jako neformální a specifickou formu správní činnosti. Především se budu zabývat právní závazností bezprostředních zásahů, zejména ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu. V této práci se budu dále věnovat zákonnými podmínkami pro bezprostřední zásahy a budu je demonstrovat na konkrétním příkladu zákona o policii. Celkově je cílem mé práce přiblížit tuto ne vždy upravenou tematiku.

Annotation

In this work I will try to formulate immediate intervention as an informal and specific form of administrative activities. First of all, I will deal with legal binding force of immediate interventions, especially in light of the case law of the Supreme Administrative Court. In this work I will continue to pursue legal conditions for immediate intervention and I will demonstrate it on a concrete example of the Police Act. Overall, the aim of my work is to approach this not always preferred theme.

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZRKATEK	5
ÚVOD	6
1. SPRÁVNÍ ČINNOSTI	7
1.1. Pojem správní činnost	7
1.2. Jednotlivé formy správních činností	7
2. FAKTICKÉ POKYNY A DONUCOVACÍ ÚKONY	9
2.1. Charakteristika faktických pokynů a donucovacích úkonů	9
2.2. Obrana proti faktickým pokynům a donucovacím úkonům	10
2.3. Jednotlivé formy faktických pokynů a donucovacích úkonů	11
3. BEZPROSTŘEDNÍ ZÁSAHY	12
3.1. Charakteristika bezprostředních zásahů	12
3.2. Právní závaznost bezprostředních zásahů	13
3.3. Nutná obrana proti bezprostředním zásahům.....	15
4. KONKRÉTNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA BEZPROSTŘEDNÍCH ZÁSAHŮ.....	17
5. POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ A ZBRANĚ DLE ZÁKONA O POLICII	18
5.1. Donucovací prostředky obecně	18
5.2. Druhy donucovacích prostředků.....	18
5.3. Obecné podmínky pro použití donucovacích prostředků.....	19
5.4. Použití zbraně.....	20
5.5. Ustanovení související s použitím donucovacích prostředků a zbraně.....	21
ZÁVĚR	23
SEZNAM ZDROJŮ	25
PŘÍLOHA Č.1	27
PŘÍLOHA Č.2	30
PŘÍLOHA Č. 3.....	32

SEZNAM POUŽITÝCH ZRKATEK

- Ústava**.....Ústavní zákon . 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Listina**.....Usnesení předsednictva NR . 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
- Správní řád**.....zákon . 500/2004 Sb., správní řád
- Správní řád soudní**..... zákon . 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon odpovědnosti za škodu**..... zákon . 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Zákon o policii**.....zákon . 273/2008 Sb. o Policii České republiky
- Zákon o myslivosti**.....zákon . 449/2001 Sb. o myslivosti
- Zákon o veřejné službě** ..... zákon NR . 555/1992 Sb. ze dne 17. listopadu 1992 o veřejné službě a justiční strážnici České republiky
- Zákon o GIPS**.....zákon . 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů
- Zákon o celní správě** .....zákon . 17/2012 Sb. o Celní správě České republiky
- Zákon o vojenské policii**..... zákon . 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změnách některých zákonů
- Zákon o obecní policii**..... zákon . 553/1991 Sb. o obecní policii
- Zákon o restitucích**.....zákon . 200/1990 Sb., o restitucích
- Zákon o ústavním soudu**....zákon . 182/1993 Sb., o Ústavním soudu
- Zákon o právu shromažďovacím**.... zákon . 84/1990 Sb. o právu shromažďovacím
- Trestní zákoník**.....zákon . 40/2009 Sb. trestní zákoník
- Zákon o služebním poměru**.....zákon . 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Policie**.....Policie České Republiky

ÚVOD

Asi většina lidí si dokáže pod pojmem správní innosti představit úkony typu vydání individuálního oprávnění, rozhodnutí ve správním řízení nebo vydání obecně závazné vyhlášky. To, že mezi správní innosti patří například i takovou situaci, kdy policista při služebním zákroku udeří obuškem fotbalového výtržníka, nemusí být už každému zcela jasné, ale je tomu tak. Výkon veřejné správy je nadmíru rozmanitý a obsahuje celou řadu různých inností. Mezi takové innosti patří i tzv. bezprostřední zásahy.

Cílem této práce je stručně charakterizovat správní innost jako takovou, vymezit její základní druhy a v rámci správní innosti definovat bezprostřední zásahy jako jednu z nejspeciřitějších forem správní innosti. V rámci této práce bych se chtěl především zabývat právní závazností bezprostředních zásahů, zejména ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu a zamyslet se nad možností nutné obrany proti takovým zásahům. Konkrétní právní úpravu bezprostředních zásahů se pokusím demonstrovat na příkladu zákona o policii, zejména se zaměřím na podmínky, za kterých je možné takový zásah provést. Zákon o Policii jsem si vybral zejména proto, že Policie je nejvýznamnějším bezpečnostním sborem v České republice, což do podstaty přísluší její innosti, která zasahuje do každodenního života občanů.

V závěru se pokusím shrnout poznatky, které mi plynou ze zpracování tohoto tématu.

Při zpracování této práce budu využívat především metody analýzy, syntézy, komparace a studia literárních zdrojů, zejména zákonů, odborné literatury a vybrané judikatury.

1. SPRÁVNÍ INNOSTI

1.1. Pojem správní innost

Nauka o správní innosti, i innostech ve ejné správě je teoretickým základem celé obecné ásti správního práva. Mluvíme-li o innostech ve ejné správě v podstat , vymezujeme ve ejnou správu v materiálním pojetí. Na rozdíl od formálního i institucionálního chápání-pojetí ve ejné správě, které vymezuje ve ejnou správu prost ednictvím subjekt , které ji vykonávají a realizují její úkoly (nap . stát, obce, kraje, profesní komory).

Správní innost, m žeme zjednodušen vymezit jako innost podzákonná, na izovací, výkonná skute ovaná orgány ve ejné správě, která sm uje k pln ní jejich jednotlivých úkol .

Zna ný rozsah úkol ve ejné správě ur uje i r znorodé formy správních inností. Spole ným znakem všech správních inností je, že orgán ve ejné správě jako jednající subjekt p sobí na základ právních norem s právní relevancí. P i svém jednání asto uplat ují ve ejnou (státní) moc a zasahují do práv a povinností osob. Dle 1.2 odst. 3 a 4 Ústavy a 1.4 Listiny lze státní moc uplat ovat jen základn zákona a v jeho mezích a zp sobem, který stanoví zákon. Povinnosti lze dle Listiny a Ústavy ukládat jen toliko na základ zákona. Správní innosti musí být tedy realizovány v souladu se zákony a jinými právními p edpisy. Orgány ve ejné správě mohou vystupovat oproti adresát m ve ejné správě jen v rámci své kompetence, tedy musí mít zákonem stanovenou pravomoc a p sobnost k dané innosti. ¹

1.2. Jednotlivé formy správních inností

Teorie správního práva lení správní innosti p edevším na následující formy:

Právní p edpisy a jiné abstraktní formy správní innosti

Jedná se o právotvornou innost ve ejné správě obsahující obecn závazné pravidlo chování, sm ující k blíže neur itému okruhu adresát . Tyto podzákonné právní akty jsou právn závazné a vymahatelné.

Mezi takové akty pat í na ízení, obecn závazné vyhlášky a jiné abstraktní akty, které nemají povahu právního p edpisu, ale upravují pom ry uvnit ve ejné správě, jako jsou statutární p edpisy, interní normativní instrukce, sm rnice, pokyny atd.

Pravomoc k vydávání podzákonných právních p edpis p iznává jednotlivým správním orgán m p ímo Ústava v 1. 78 a 79 odst. 3. Zde je stanoveno, že k provedení zákona a v jeho

---

¹ Srovnej Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecná část. Praha: Leges, 2012, 53-55 s.

mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Dále Ústava stanoví, že ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Opatření obecné povahy

Tuto specifickou formu správní činnosti negativně definuje § 171 správního řádu jako činnosti, která není ani právním předpisem ani rozhodnutím. Tato opatření eš obsahově určitou vln, ale nesmí uje vlni konkrétním osobám. Typickým příkladem opatření obecné povahy je územní plán a zásady územního rozvoje.

Správní akty

Správní akty jsou typickou a jednou z nejběžnějších forem správních činností. Správní akt může být pojmově vymezen jako jednostranný správní úkon orgánu veřejné správy, který v konkrétní věci, na základě zákona zakládá, mění, či ruší právní poměry (práva a povinnosti) jmenovitě určených osob. Aby se jednalo o správní akt, musí být splněny náležitosti kompetenční, obsahové, formální a procedurální. Písemná forma správního aktu a předepsaný postup správního orgánu při vydání správního aktu výrazně odlišuje správní akty od faktických pokynů a donucovacích úkonů. Viz 2. Kapitola.

Veřejnoprávní smlouvy

Správní řád v § 159 odst. 1 definuje veřejnoprávní smlouvu jako dvoustranný nebo vícestranný právní úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva. Tyto smlouvy jsou uzavírány buď mezi subjekty veřejné správy navzájem (smlouvy koordinace) nebo mezi subjektem veřejné správy a soukromou fyzickou nebo právnickou osobou (smlouvy subordinace).

Jiné úkony

Jedná se o formu správní činnosti, která přímo nezasahuje do nikých práv a zároveň slouží k plnění úkolů veřejné správy. Jedná se především o druhy činností typu osvědčení, ověření, posudky, stanoviska, vyjádření, informační úkon, registrace atd.

Faktické pokyny a donucovací úkony

Jedná se o specifický druh správní činnosti, který se od ostatních forem správních činností poměrně výrazně odlišuje, především svou neformálností. Podrobněji v 2. kapitole.²

2. FAKTICKÉ POKYNY A DONUCOVACÍ ÚKONY

2.1. Charakteristika faktických pokynů a donucovacích úkonů

Tyto úkony představují faktickou, neformální činnost orgánů veřejné správy uskutečňovaných na základě zákona, jehož prostřednictvím jednotlivé úřední osoby v konkrétních případech zasahují do práv a povinností jednotlivých osob. Faktické pokyny a bezprostřední zásahy jsou charakteristické svou neformálností a tím, že zpravidla nemají přesně vymezen procedurální postup, jako je tomu typicky u správního aktu, kde je podrobně správním řádem upraven průběh řízení. Ve správním řádu a dalších zákonech jsou vymezeny instituty jako zahájení řízení, protokolace, doručování, lhůty, samotné rozhodnutí a možnost podání opravných prostředků. U faktických pokynů a bezprostředních zásahů takový formalizovaný postup chybí, úřední osoba, která úkon provádí je ovšem povinna dodržovat pravidla pro jeho provádění, pokud jsou stanovena a platí, že každému úkonu musí vždy existovat zákonné zmocnění. Za společné **charakteristické znaky** těchto faktických jednání lze považovat výše zmíněnou **neformálnost**, **nutný soulad se zákonem**, dále **sepetí s úřední osobou**, zpravidla **terénní výkon** (tzn. mimo oficiální úřední budovy typu obecní úřad, inspektorát práce, atd.) a **právní závaznost**. Osoba, vůči které úkon směřuje, je povinna jej respektovat. Podle obsahu úkonu to znamená především něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. Porušení této povinnosti může mít za následek vznik trestněprávní, případně správněprávní odpovědnosti, tzn. dopuštění se trestného činu nebo správního deliktu. O takový delikt se bude jednat typicky v případě § 47 zákona o pěstupcích. Ten upravuje pěstupky proti veřejnému pořádku a v odst. 1. písm. a) stanoví, že pěstupku se dopustí ten, kdo neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.

---

² Srovnej Hendrych, D. a kol. Správní právo. 8. vydání. Praha: C. H. Beck 2009, 264 s.

2.2. Obrana proti faktickým pokynům a donucovacím úkonům

Jak je uvedeno výše, osoba, proti níž úkon smůže, je povinna jej respektovat a podvolit se mu. V zásadě platí, že proti takovým zásahům se nelze bránit ve správním řízení. Pokud by takové úkony byly prováděny nezákonně, má dotčená osoba možnost podat stížnost dle § 175 odst. 1 správního řádu, případně se bránit prostřednictvím správního soudnictví. A to konkrétně pomocí ustanovení části druhé, hlavy II, dílu 3 správního řádu soudního. Tyto ustanovení upravují možnost ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu. Ustanovení § 82 stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Dalším možným a přípustným nástrojem obrany proti nezákonnému zásahu je možnost žaloby na náhradu škody na základě zákona odpovědnosti za škodu. Tento zákon v § 13 stanoví, že stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Krajním prostředkem může být podání ústavní stížnosti na základě čl. 87 odstavce 1. písmena d) Ústavy a § 71 odstavce 1. písmena a) zákona o Ústavním soudu. Tyto ustanovení stanoví, že každá fyzická a právnická osoba je oprávněna podat ústavní stížnost, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu ve veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.

2.3. Jednotlivé formy faktických pokynů a donucovacích úkonů

Faktické pokyny

Jedná se o správní úkon zákonem zmocněnou úřední osoby, spočívající ve vysloveném příkazu nebo zákazu konkrétního jednání, který je adresát takového příkazu povinen respektovat. Tento úkon není výsledkem žádného formálního řízení a dochází k němu typicky v „terénu“ mimo prostory vykonavatel veřejné správy. Formu faktických pokynů zákon zpravidla nepopisuje a takový pokyn je zpravidla učiněn ústně, posunkem nebo za pomoci technického zařízení (tím může být například světelné výstražné zařízení na vozidlech Policie, signalizující znamení STOP).

Bezprostřední zásahy

Tyto donucovací úkony vykonavatel veřejné správy spočívají v reakci na vzniklé ohrožení právem chráněného zájmu a odvracení takového ohrožení. Podrobněji v 3. kapitola.

Exekuční úkony

Tímto úkonem je povinný donucován ke splnění již dříve uložené povinnosti, kterou nesplnil dobrovolně. Exekučním titulem je zpravidla správní akt.

Zajišťovací úkony

Smyslem těchto úkonů je zajistit průběh, popřípadě ucelitého formálního správního procesu, zejména správního řízení nebo přípravy správního dozoru. Typickým příkladem jsou instituty předvolání a předvedení dle § 59 a 60 správního řádu.³

---

³ Srovnej Hendrych, D. a kol Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 268 s.

3. BEZPROST EDNÍ ZÁSAHY

3.1. Charakteristika bezprost edních zásah

Bezprost ední zásahy jsou velmi specifickou, v nichž případech až extrémní formou správní činnosti. O povaze těchto zákroků existují v teorii správního práva různé názory. Jsou považovány za specifické správní akty, za tzv. reálné akty nebo za správní činnost sui generis.

Svou povahou se dají charakterizovat jako správní činnosti směřující k odvrácení nebezpečí, které bezprost ední ohrožuje právem chráněný zájem. Veřejná správa prostřednictvím typicky příslušníků bezpečnostních sborů fyzicky zasahuje do práv osob, které ohrožení právem chráněného zájmu vyvolali, ale i do práv těchto osob a omezuje je na jejich právech.

Bezprost edními zásahy je často zasahováno do těchto nejzákladnějších lidských práv a svobod jako, je život zdraví, osobní svoboda. Aby mohl být takový bezprost ední zásah realizován v souladu se zákonem, musejí být splněny určité předpoklady, které jsou dány kumulativně.

Zákonné zmocnění

Pokud úřední osoba provádí bezprost ední zásah, musí k tomu existovat zákonné zmocnění, takové zmocnění je zásadně formulováno jako oprávnění jednotlivých úředních osob. Typickým příkladem takového oprávnění je typicky použití donucovacích prostředků policistou dle § 51 a násled. zákona o Policii. Viz kapitola 4.

Ohrožení nebo poškození právem chráněného zájmu

Pro existenci důvodů k bezprost ednímu zásahu je nutné ohrožení i dokonce poškození právem chráněného zájmu. Ohroženým nebo poškozeným zájmem je typicky život, zdraví, majetek, osobní svoboda, veřejný pořádek. Bezprost ední zásah směřuje především proti osobám, která daný právem chráněný zájem porušuje nebo ohrožuje, může však směřovat i vůči těmto osobám například i odvrácení nebezpečí vyvolané přírodními silami.

Zásada subsidiarity

Tato zásada spočívá v tom, že k bezprost ednímu zásahu je možné přikročit pouze v situaci, kdy za daných okolností nelze určitou situaci a dané nebezpečí odvrátit jinak. Zásah musí mít vždy subsidiární povahu k ostatním prostředkům, které lze v dané situaci použít.

Zásada proporcionality

Tato zásada stanoví povinnost úřední osoby provádějící bezprost ední zásah pořídit si předem informaci do volby prostředků zásahu a způsobu jejich užití. Dále tato zásada stanoví, že je

možné použít jen takové prostředky a použít je jen takový způsob, které pokud možno co nejméně narušují práva osob, proti nimž je zásah veden, a které jsou k požadovanému cíli co nejužitečnější.⁴

K zásadám proporcionality a subsidiarity při výkonu veřejné moci se často vyjadřoval ústavní soud, v nálezu ze dne 18. 2. 2010 ve věci I. ÚS 1849/08 se mimo jiné vyslovil v tom smyslu, že „... ústavní systém České republiky vychází z principu materiálního právního státu.“ *Lze souhlasit, že obecně vzato „...orgán ve veřejné moci vykonává určitou pravomoc a kompetenci ultra vires nejen tehdy, jedná-li mimo formálně zákonem stanovený rámec pravomocí a kompetencí, ale materiálně též tehdy, pokud svým jednáním nesleduje určitý předvídatelný a racionálně zdůvodnitelný účel, pro který mu byla určita pravomoc a kompetence svěřena, resp. tehdy, narušuje-li svým, byť o zákon se opírajícím postupem, základní práva dotčených osob více, než je nezbytně nutné k tomu, aby byl ještě dosažen zákonem stanovený účel. Ukládá-li na základě zákona orgán ve veřejné moci soukromým osobám povinnosti, a tím omezuje jejich základní práva, musí přesto dbát na to, aby zcela nepopřela samotnou podstatu toho kterého základního práva nebo jeho smysl. Omezení nelze užít k jiným, než zákonem předvídaným účelům (čl. 4 odst. 4 Listiny). Tak základní práva zpravidla omezují svá, formálním zákonem předvídaná, omezení.“⁵*

3.2. Právní závaznost bezprostředních zásahů

Jak bylo uvedeno výše, osoba dotčená úkonem typu bezprostředního zásahu je povinna daný zásah respektovat a je pro takovou osobu právně závazný. Teorie i soudní praxe se jednoznačně shodují na tom, že dotčená osoba nemá právo nejdříve hodnotit oprávněnost zásahu a až poté se na základě vlastního uvážení rozhodnout daný zásah respektovat či ne.⁶

Na toto téma existuje poměrně jednoznačná judikatura ústavního i Nejvyššího správního soudu. Jako názorný příklad jsem vybral rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 1 As 63/2011 – 90. V tomto rozsudku je poměrně jasně a logicky stanovena právní závaznost bezprostředních zásahů bez ohledu na subjektivní názor dotčených osob.

Skutkový důvod

V pozadí výše zmíněného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu stál poměrně banální skutkový důvod. Dne 31. 5. 2009 se na Zeleném trhu v Brně konal Zemědělský lidový jarmark. Žalobkyně se tam dostavila s dvěma dalšími osobami s transparentem, aby demonstrovala proti

⁴ Srovnej Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 266-269 s

⁵ Blíže náleží Ústavního soudu I. ÚS 1849/08

⁶ Srovnej Pavel Mates: Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů, [Trestněprávní revue 5/2008, s. 140]

zneužíváním zvířat. Políšníí Policie, kte í na míst dohlíželi na veřejný pořádek, osoby vyzvali, aby se vzdálili od stedu trhu a vymezili jim prostor, kde mohou stát. Jako důvod mimo jiné uvedli to, že se osoby dopustili jednání v rozporu se zákonem o právu shromažďovacím. Výzvu policistů žalobkyně neuposlechla s pesvěděním, že jsou porušována její základní práva zaručená jí ústavním pořádkem i lidsko-právními mezinárodními úmluvami. Z toho důvodu žalobkyně usuzovala, že výzva je nezákonná a ona není povinna jí uposlechnout. Následně byla žalobkyně společně s dalšími osobami předvedena na policejní služebnu k podání vysvětlení, nebo se měla dopustit p estupku „nepovolené demonstrace“ a neuposlechnutí výzvy policistů.

Jak se nakonec ukázalo, žalobkyně se na míst nenacházela v rozporu se zákonem o právu shromažďovacím, nebo pořadatelem trhu byla soukromoprávní agentura, při emž akce nebyla pořádná podle zákona o právu shromažďovacím, nýbrž jako zvláštní užívání komunikace v souvislosti s návštěvou ministrů zemí EU a prezentací jihomoravského zemí. Msto Brno pořádní takových akcí upravilo vyhláškou . 16/2005, která ukládá povinnosti pouze pořadatelům, nikoli však účastníkům nebo jiným osobám. Takové akce se proto mohou zúčastnit každý občan nezávisle a bez zvláštních povinností.

Proti žalobkyni tak bylo nakonec vedeno jen p estupkové řízení pro p estupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby dle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o p estupcích. Z toho p estupku byla v řízení o p estupcích uznána vinnou a byla jí uložena sankce napomenutí dle ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) zákona o p estupcích. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání a následně i žalobu ke správnímu soudu. Ten její žalobu zamítl a žalobkyně proti tomuto rozsudku podala kasa ní stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Tato kasa ní stížnost byla po projednání zamítnuta.

Od vodn ní Nejvyššího správního soudu

V od vodn ní se Nejvyšší správní soud zabýval mimo jiné tím, zda měla žalobkyně právo na základě vlastní úvahy výzvu policisty neuposlechnout. Jednoznačně se vyjádřil v tom smyslu, že neuposlechnutí výzvy policisty jen podle subjektivní úvahy, že se jedná o výzvu nesprávnou, neoprávněnou, představuje nikoli bezvýznamné ohrožení jednoho z pravidel fungování demokratické společnosti a naplňuje jak formální tak materiální znaky p estupku. Nejvyšší správní soud tuto právní závaznost zásahu mimo jiné zdůvodňuje na p íkladu jednání Policie v silni ní dopravě. Při této činnosti musí policista jednat okamžitě, prosazením

ú inného ešení bez ohledu na subjektivní výhrady jednotlivých dot ených osob. Typicky se jedná o p íkaz, zákaz ur itého jednání, vykázáním ob ana z ur itého místa, zastavením i odklon ním dopravy. Jestliže by v t chto p ípadech m la být nejprve prov ována správnost zamýšleného úkonu, byla by jakákoli ešení takových situací absolutn paralyzována. To má nepochybn ústavní rozm r a souvislost s ústavn definovaným smyslem existence a jednání orgánu ve ejné moci.

Samoz ejm je vždy možné, že za úkonem policisty stojí nesprávná úvaha. V takovém p ípad má ovšem dot ená osoba možnost následn se domáhat nápravy pomocí prost edk , které jí právní ád umož ũje, nap . formou stížnosti nebo žalobou na náhradu škody. Primárn má však osoba povinnost výzvy uposlechnout.⁷

Tento rozsudek navazuje na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, jakož i na judikaturu ústavního soudu. N které tyto rozsudky s jejich podstatnými ástmi uvádím v p íloze . 3.

3.3. Nutná obrana proti bezprost edním zásah m

Jak bylo uvedeno výše, bezprost ední zásahy jsou pro dot ené osoby právn závazné a tyto osoby jsou povinny je strp t. Teorie se pom rn jednozna n shoduje na tom, že nutná obrana⁸ proti takovému zásahu není p ípustná.⁹

Bezprost edním zásahem je razantním zp sobem zasahováno do práv osob a to ásto za použitím fyzické síly. Takové jednání by na první pohled mohlo napl ovat skutkovou podstatu n kterých trestných in , avšak toto jednání nebude trestné, protože se v takovém p ípad bude jednat o okolnost vylu ujíc protiprávnost.

Okolnosti vylu ující protiprávnost ozna ujeme taková jednání, která zp sobují, že in není trestným inem, i když jinak napl uje všechny znaky trestného inu. Jedná se o ur ité výjimky z jinak nedovoleného jednání z d vodu absence protiprávnosti daného jednání, jako typového znaku skutkové podstaty trestného inu. V p ípad bezprost edních zásah se bude p edevším jednat o výkon práv a pln ní povinností. Tato okolnost vylu ující protiprávnost není v trestním zákoníku uvedena a je dovozována teorií p ímo z právních p edpis , které ú edním osobám dávají pravomoc zasahovat do práv a svobod osob, samoz ejm za p esn vymezených

⁷ Blíže rozhodnutí Nejvyšší správního soudu 1 As 63/2011 - 90

⁸ Definice nutné obrany je vymezena v § 28 trestního zákoníku jako.: Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. K problematice nutné obrany blíže Trestní zákoník , 2.vydání, 2012, Šámal, Gřivna, Herczeg, Kratochvíl, Púry, Rizman, Šámalová, Válková, Vanduchová, s. 384 – 439

⁹ Blíže Pavel Mates: Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů, [Trestněprávní revue 5/2008, s. 140]

podmínek a za dodržení zásady proporcionality (takovým typickým právním předpisem bude zákon o policii). Další okolnost vylučující protiprávnost bezprostředních zásahů je oprávněné použití zbraní. Tato okolnost vylučující protiprávnost je v trestním zákoníku upravena v § 32 takto: trestný čin nespáchá, kdo použije zbraň v mezích stanovených jiným právním předpisem. Pojem zbraň je zde chápán daleko užší, než jak je vymezen v ustanovení § 118 trestního zákoníku, kde se za zbraň považuje cokoli, čím je možno uinit útok proti lidem různějším, zpravidla se bude jednat o zbraň stělnou, případně zbraň bodnou nebo speciální výbušné prostředky. Typickým ustanovením upravujícím použití zbraní je § 56 zákona o policii (podrobně 4. kapitola).¹⁰

Pokud úřední osoba jedná v rámci své pravomoci svěřené jí zákonem a například nikdo ho neomezí na osobní svobodu nebo použije zbraň v mezích stanovených zákonem, jedná se o okolnost vylučující protiprávnost, a tudíž nutná obrana proti takovému jednání nemůže být možná.

Nutná obrana proti takovému zásahu by připadala v úvahu pouze v případě zjevného excesu zasahující úřední osoby. Typicky by se jednalo o případ absolutní nedostatku pravomoci nebo zcela evidentní nepřiměřenosti. Tato problematika nebyla dosud podrobněji teoreticky rozpracována, i když si pozornost zcela jistě zaslouží.¹¹

Podle mého názoru se možnost nutné obrany proti bezprostředním zásahům musí vnímat restriktivně v pozadí výše zmíněné judikatury Nejvyššího správního soudu i ústavního soudu. Dotčená osoba bude mít ze svého subjektivního pohledu tendenci vnímat zásah jako nepřiměřený, neadekvátní, i dokonce nezákonný. Měla by však zásah strpět a až následně se domáhat nápravy právní cestou, i kdyby byla například v rozporu se zákonem krátkodobě omezena na osobní svobodu. Jednání v nutné obraně by podle mého názoru jednoznačně nepřipadalo v úvahu v případech, kdy by se úřední osoba zjevně dopouštěla trestného činu typicky mučení a jiného nelidského a krutého zacházení, upraveném v § 149 trestního zákoníku.¹² Lze si však představit daleko dalších případy, které by nebyly tak jednoznačné a tam by záleželo na posouzení soudu.

---

¹⁰ Viz srovnaj Trestní zákoník, 2. vydání, 2012, Šámal, Gřivna, Herczeg, Kratochvíl, Púry, Rizman, Šámalová, Válková, Vanduchová, s. 384 – 439

¹¹ Srovnaj Hendrych, D. a kol Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s

¹² Skutková postata trestného činu mučení a jiné nelidské a kruté zacházení.:

Kdo mučením nebo jiným nelidským a krutým zacházením v souvislosti s výkonem pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci působí jinému tělesné nebo duševní utrpení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

4. KONKRÉTNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA BEZPROST EDNÍCH ZÁSÁH

Jak již bylo řečeno, bezprostřední zásahy musí mít oporu v zákoně a musí existovat explicitní zákonné zmocnění úřední osoby k provedení takového zásahu. Tedy musí být upraveny podmínky pro takový zásah, jeho forma a zpravidla jsou i vymezeny povinnosti zasahující osoby před, během a po bezprostředním zásahu.

Pro účel této seminární práce jsem zvolil zákon o policii, který podrobně upravuje oprávnění příslušníků Policie při použití donucovacích prostředků a zbraní. Toto „použití donucovacích prostředků a zbraní“ je typickým bezprostředním zásahem. Právní úpravou použité donucovacích prostředků a zbraní upravené v části první hlavy IX zákona o policii se budu podrobně zabývat ve 4 kapitole. Mezi další instituty upravené v zákoně o policii, které jsou bezprostředními zásahy, přidáme především:

- zajištění osoby § 26
- zajištění cizince § 27
- umístění osoby do policejní cely § 28
- odnětí vci § 34
- odebrání zbraní a prohlídka osoby § 35
- vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek § 40
- vstup do živnostenské provozovny § 41
- zastavení a prohlídka dopravního prostředku § 42
- vykázaní § 44

Dalšími bezpečnostními sbory¹³ tak, jak je vymezuje zákon o služebním poměru, které disponují obdobnými pravomocemi jako Policie, je především Všeobecná služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Celní správa České republiky, Vojenská policie a Obecní policie. Blíže příloha 1.

Pří výtu subjekt oprávněných zákonem k bezprostředním zásahům je potěba ještě přidat příslušníky Armády České Republiky, pokud jsou povoláni k plnění úkolů Policie na základě § 22 zákona o Policii. Dále je potěba ještě zmínit ty osoby, jímž byl výkon veřejné správy propůjčen na základě zákona. Mám zde na mysli například postavení myslivecké stráže, která dle zákona o myslivosti disponuje poměrně rozsáhlými oprávněními. Viz příloha 2.

---

¹³ K problematice bezpečnostních sborů blíže: Tomek, P., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem, 2 aktualizované vydání, ANAG 2012, 671 s

5. POUŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTĚDKŮ A ZBRANÍ DLE ZÁKONA O POLICII

5.1. Donucovací prostředky obecně

Použití donucovacích prostředků nebo zbraní je jedním z nejrazantnějších oprávnění příslušníků Policie. Donucovací prostředky a zbraň jsou v podstatě fyzické úkony, jejichž účelem je přímé působení na tělesnou integritu fyzických osob nebo přímé působení na psychiku hrozbou jejich použití za podmínek stanovených zákonem s cílem přimět osobu ke splnění její právní povinnosti. Jde o přímé donucení, jehož pojmovým znakem je použití síly, popřípadě hrozby jejího použití.¹⁴

§ 51 stanoví, že policista je oprávněn použít takové donucovací prostředky a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen. Pro použití donucovacích prostředků a zbraní jsou typické stresové situace. Podmínku výcviku lze tedy považovat za zásadní jak z důvodu řádného a pro policistu co možná bezpečného provedení zásahu, tak i eliminaci možného nepřiměřeného použití donucovacích prostředků a zbraní.¹⁵

5.2. Druhy donucovacích prostředků

Donucovací prostředky jsou v § 52 zákona o Policii taxativně vymezeny jako:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobný dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek,
- d) vrhací prostředek mající povahu stelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky,
- e) vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5,
- f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabrání odjezdu vozidla,
- g) vytlačování vozidlem,
- h) vytlačování štítem,
- i) vytlačování koněm,
- j) služební pes,

¹⁴ Viz srovnej Benedikt Vangeli Zákon o Policii České republiky, 1. vydání. Praha: 2009, 234 s.

¹⁵ Viz srovnej ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František, ŠMERDA, Radek. Zákon o policii s komentářem. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 198 s.

- k) vodní stříkačka,
- l) zásahová výbuška,
- m) úder stelnou zbraní,
- n) hrozba namířenou stelnou zbraní,
- o) varovný výstřel,
- p) pouta,
- q) prostředek k zamezení prostorové orientace.

5.3. Obecné podmínky pro použití donucovacích prostředků

§ 53 zákona o Policii upravuje obecné podmínky použití donucovacích prostředků.

Odstavec 1

V prvním odstavci tohoto ustanovení jsou upraveny podmínky, za kterých může policista použít donucovací prostředky. Jedná se o ochranu bezpečnosti své nebo jiné osoby, ochrany majetku nebo veřejného pořádku. Jde o poměrně široce vymezené okruhy hodnot, pod které lze za určitých okolností standardních situací, ve kterých existuje potřeba použití těchto prostředků.

Odstavec 2

Toto ustanovení upravuje povinnost použít verbální výzvy k opuštění od protiprávního jednání s hrozbou použití donucovacího prostředku před jeho samotným použitím. Typicky: „Jménem zákona opusťte se od svého protiprávního jednání, vystupte z vozidla, předložte doklad totožnosti, nebo proti vám bude použito donucovacích prostředků“. Tato povinnost je vyjádřením subsidiární povahy donucovacích prostředků, která stanoví, že pokud k dosažení účelu sledovaných služebním úkonem postačí výzva, není přípustné použití donucovacích prostředků. Tato povinnost výzvy je mimo jiné prolomena v případě, že hrozí újma na život nebo zdraví a zároveň hrozí nebezpečí z prodlení.

Odstavec 3

V tomto odstavci je rozvedena zásada proporcionality, která do jisté míry limituje zakrojení policistu ve výběru donucovacího prostředku a způsobu jeho použití. Policista je podle této zásady oprávněn použít takového donucovacího prostředku, který mu umožní

dosažení účelu sledovaného zákrokem a je zároveň nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakrojuje.

Zásada subsidiarity je dále rozvedena v odstavci 5., kde je policistovi ukládána povinnost dbát na to, aby při použití donucovacího prostředku osob nezpůsobil újmu zjevnou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.¹⁶

5.4. Použití zbraní

Použití zbraní je nejdůležitějším a nejzávažnějším prostředkem, který zasahuje do práv dotčených osob. Toto oprávnění použít zbraň je upraveno v § 56 zákona o policii.

Odstavec 1

Policista je oprávněn použít zbraň :

1. v nutné obraně nebo v krajní nouzi
2. jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakrojuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt
3. aby zamezil útoku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet
4. nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku
5. aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje stěžený nebo chráněný objekt anebo prostor
6. nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož idi bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví
7. jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou stělnou zbraní nebo varovným výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby
8. ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby

Odstavec 2

Zde je vyjádřena zásada subsidiarity volby prostředku, která stanoví, že použití zbraní v případech uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) je přípustné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zjevně účinné

---

¹⁶ Srovnej Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 245 s.

Odstavec 3

V tomto odstavci je stanovena povinnost v p ípadech uvedených v odstavci 1 písm. a) až e) vyzvat osobu, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito zbran . Od této výzvy lze upustit v p ípad , že je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu.

Odstavec 4

Zásada nutné opatrnosti stanovena v tomto odstavci je speciální zásadou v í zásad p im enosti postupu podle § 11 zákona o policii. Tato zásada stanoví povinnost policisty dbát nutné opatrnosti, zejména neohrozit život jiných osob a co nejvíce šet it život osoby, proti níž zákrok sm ůje.

Odstavec 5

Toto ustanovení taxativn vymezuje, co je považováno za zbra dle této hlavy zákona o policii. Zbraní se rozumí zbra st elná v etn st eliva a dopl k zbran , dále zbra bodná a se ná, výbušnina, speciální výbušný p edm t, pr lomový pyrotechnický prost edek a speciální náloživo.

5.5. Ustanovení související s použitím donucovacích prost edk a zbran

S použitím donucovacích prost edk a zbran souvisejí další ustanovení zákona o policii, ve kterých jsou zakotveny povinnosti policisty po použití donucovacích prost edk a zbran a základní povinnosti upravené hlav III zákona o policii, které vyjad ují zásady proporcionality a subsidiarity.

Povinnost policisty po použití donucovacích prost edk a zbran

Tyto povinnosti jsou vymezeny v § 57. Je zde p edevším stanovena povinnost pokynout osob zran ené v d sledku použití donucovacího prost edku první pomoc a zajistit jí lékařské ošet ení. Dále je policista povinen provést úkony sm ůjící k ádnému zaznamenání provedení služebního zákroku, zejména sepsáním ú edního záznamu a informováním svého nad ízeného služebního funkcioná e.¹⁷

---

¹⁷ Srovnej Škoda, J., Vavera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. Plzeň: Aleš Čeněk. 201 s.

Základní povinnosti upravené v hlavě III zákona o policii

Zdvoilost § 9

Policista a zaměstnanec Policie jsou při plnění úkolů Policie povinni dodržovat pravidla zdvoilosti a dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.

Iniciativa § 10

Pokud to okolnosti dovolují, je policista před provedením úkonu, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití (dále jen „zákrok“), povinen použít slov „Jménem zákona!“ a odpovídající výzvy.

Priměřenost postupu § 11

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

- a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,
- b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovedl úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,
- c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, v rámci nichž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepředekročí míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.

Poučování § 13

Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučení nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.

V závěru této kapitoly je nutné dodat, že problematika použití donucovacích prostředků a zbraně zdaleka přesahuje stručný náhled, zde obsažený. Zásadní je především výklad těch, kterých neurčitých právních pojmů, jako je veřejný pořádek, nebezpečný pachatel, aktivní, pasivní odpor a zcela zásadní otázka priměřenosti zásahu.¹⁸

---

¹⁸ K otázce přiměřenosti blíže: Jiří Fuchs: Přiměřenost při použití donucovacích prostředků a zbraně policisty a strážníky, [Právní rozhledy 9/2013, s. 328]

ZÁV R

Cílem této práce bylo vystihnout podstatu bezprostředních zásahů jako neformální a velmi specifické formy správní činnosti. Dále bylo cílem práce přiblížit problematiku právní závaznosti bezprostředních zásahů a podmínek jejich použití v prostřední právního státu.

V první kapitole jsem se snažil stručně vymezit pojem správní činnosti a zdůraznit ústavní rozměr jejího uskutečnění ve veřejné moci, především v kontextu článku 2. Ústavy a článku 4. Listiny. Dále jsem zde vymezil základní formy správní činnosti, jako je rozhodnutí, právotvorná činnost a specifický druh správní činnosti, kterým jsou faktické pokyny a donucovací úkony.

Ve druhé kapitole charakterizuji jednotlivé znaky faktických pokynů a donucovacích úkonů. Mezi tyto znaky patří především neformálnost, soulad se zákonem, obvyklé sepetí s úřední osobou a právní závaznost. Dále se věnuji problematice možnosti následné právní obrany proti takovým faktickým jednáním ve veřejné správě, především prostřednictvím institutu stížnosti, správní žalobou nebo případně ústavní stížností. V této kapitole ještě vymezuji jednotlivé formy tohoto taktického jednání mezi faktické pokyny, bezprostřední zásahy, exekuční úkony a zajišťovací úkony.

Ve třetí kapitole charakterizuji bezprostřední zásahy jako činnost, při které ve veřejné správě typicky prostřednictvím úředních osob při porušení právem chráněného zájmu zasahuje do práv a svobod těchto osob ve snaze ochránit oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, jakož i celé společnosti. Mezi jednotlivé znaky těchto zásahů patří zákonné zmocnění, ohrožení nebo porušení právem chráněného zájmu a zásada subsidiarity a proporcionality. V další části této kapitoly se věnuji právní závaznosti bezprostředních zásahů a demonstruji povinnost zásahu se podrobit na judikatuře Nejvyššího správního soudu. Na závěr této kapitoly se zamyslím nad případnou možností nutné obrany proti bezprostředním zásahům.

Ve čtvrté kapitole konkretizuji podobu bezprostředních zásahů na příkladu použití donucovacích prostředků a zbraní upravených v zákoně o policii a popisují další instituty policejního práva, které jsou bezprostředními zásahy. Dále provádím demonstrativní výčet subjektů oprávněných k bezprostředním zásahům dle právního řádu České republiky.

V páté a poslední kapitole se věnuji ustanovením zákona o policii, která upravují oprávnění policisty k použití donucovacích prostředků a zbraní. Zejména se snažím vystihnout obecnou zásadu subsidiarity a proporcionality, která ovládá použití síly ve veřejnou mocí na konkrétních zákonných ustanoveních.

Na závěr bych shrnul poznatky, které mi vyplývají ze zpracování tohoto tématu. Bezprostřední zásahy dozajista patří mezi nejspecifičtější formy správní činnosti. I proto při nich dochází k vynucení povinnosti pomocí fyzické síly a jsou omezována základní práva a svobody občanů. Aby takovéto zásahy byly možné a přitom si společnost a státní zřízení zachovalo podobu právního státu založeného na respektu a úctě k právům a svobodám jednotlivce, je nutné, aby existovalo výslovné zákonné zmocnění k takovýmto bezprostředním zásahům, a aby takovéto zásahy byly ovládány zásadou proporcionality a subsidiarity vzhledem k jiným, mírnějším prostředkům. Toto je podle mého názoru v českém právním řádu naplněno a právní úprava je v tomto ohledu zcela dostačující. Na druhou stranu je však třeba říci, že vedle relativně striktních podmínek pro takové zásahy zde existuje jednoznačná povinnost občanů se takovým zásahům podrobit a nebránit ve výkonu veřejné moci, i kdyby jejich subjektivní názory a pohled na věc byl zcela odlišný. Neboť toto ustanovení ústavy a listiny explicitně toliko nevyjadřují, každý občan má nejen práva, ale i povinnosti a mezi tyto základní povinnosti podle mě patří nebránit ve výkonu veřejné moci, kdyby se týkala třeba jeho osoby.

SEZNAM ZDROJ

Právní předpisy

- Ústavní zákon NR . 1/1993 Sb., Ústava české republiky
- Usnesení předsednictva NR . 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
- Zákon . 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon . 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Zákon . 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Zákon . 273/2008 Sb., o Policii české republiky
- Zákon . 449/2001 Sb., o myslivosti
- Zákon české národní rady . 555/1992 Sb. ze dne 17. listopadu 1992 o Vězeňské službě a justiční strážnické službě české republiky
- Zákona . 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů
- Zákon . 17/2012 Sb. o Celní správě české republiky
- Zákon . 300/2013 Sb. o Vojenské policii a o změnách některých zákonů
- Zákon . 553/1991 Sb. české národní rady o obecní policii
- zákon . 84/1990 Sb. Zákon o právu shromažďovacím
- zákon . 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník
- zákon . 361/2003 Sb. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Odborná literatura

- Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecná část. Praha: Leges, 2012, 208 s.
- Hendrych, D. a kol. Správní právo. 7 vydání. Praha : C. H. Beck 2009, 875 s.
- Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 8 vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s.
- Vangeli, B. Zákon o Policii české republiky. Komentář . 2 vydání. Praha: C.H. Beck, 2014, 483 s.
- Škoda, J., Vavera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. Plzeň: Aleš Benk, 397 s.

- Horzinková, E., Novotný, V. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Plzeň : Aleš Benk, 2010. 233s.
- Trestní zákoník, 2.vydání, 2012, Šámal, Givna, Herczeg, Kratochvíl, Púry, Rizman, Šámalová, Válková, Vanduchová, 879 s.
- NOVOTNÝ, František, SOUŠEK, Josef a kol. Trestní právo hmotné. 3. vydání. Plzeň : Aleš Benk, 2010, 398 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání. Praha: Legas, 2009, 1216 s.

Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu 1 As 63/2011 – 90
- Nález Ústavního soudu I. ÚS 1849/08
- Nález Ústavního soudu ÚS 263/97
- Nález Ústavního soudu ÚS 480/06
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 As 34/2007

Ostatní prameny

- Jiří Fuchs: Přímá odpověď při použití donucovacích prostředků a zbraní policisty a strážníky, [Právní rozhledy 9/2013, s. 328]
- Jiří Fuchs: Použití donucovacích prostředků policisty a strážníky, [Soudní rozhledy 7-8/2014, s. 242]
- Pavel Mates: Bezprostřední zásahy v trestní věci ve veřejných sborech, [Trestní právní revue 5/2008, s. 140]

P ÍLOHA .1

Donucovací prost edky dle § 17 zákona o V ze ské služb

(2) Donucovacími prost edky jsou:

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany,
- b) p edvád cí etízky,
- c) pouta,
- d) poutací popruhy,
- e) pouta s poutacím opaskem,
- f) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobn do asn zneschop ující prost edek,
- g) obušek nebo jiný úderný prost edek,
- h) služební pes,
- ch) vodní st íka ,
- i) zásahová výbuška,
- j) expanzní zbran ,
- k) úder st elnou zbraní,
- l) hrozba st elnou zbraní,
- m) varovný výst el,
- n) vytla ování štítem,
- o) vytla ování vozidlem,
- p) prost edek k zamezení prostorové orientace.

Donucovací prost edky dle § 21 zákona o GIPS

Donucovacími prost edky jsou

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobn do asn zneschop ující prost edek,
- c) obušek a jiný úderný prost edek,
- d) vrhací prost edek mající povahu st elné zbran podle jiného právního p edpisu⁴ s do asn zneschop ujícími ú inky,
- e) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prost edek k násilnému zastavení vozidla nebo zabrán ní odjezdu vozidla,
- f) úder st elnou zbraní,

- g) hrozba namířenou stelnou zbraní,
- h) varovný výstřel,
- i) pouta,
- j) prostředek k zamezení prostorové orientace.

Donucovací prostředky dle § 44 zákona o Celní správě

(1) Donucovacími prostředky jsou

- a) hmaty, chvaty, údery nebo kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobný dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek nebo jiný úderný prostředek,
- d) pouta,
- e) služební pes,
- f) technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla,
- g) zastavovací pás a jiné prostředky k nucenému zastavení vozidla,
- h) úder stelnou zbraní,
- i) hrozba namířenou stelnou zbraní,
- j) varovný výstřel,
- k) zásahová výbuška,
- l) prostředek k zamezení prostorové orientace,
- m) vytlačování vozidlem.

Donucovací prostředky dle § 45 zákon o Vojenské policii

(1) Donucovacími prostředky jsou

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobný dočasně zneschopňující prostředek,
- c) obušek a jiný úderný prostředek,
- d) pouta,
- e) služební pes,
- f) zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- g) zásahová výbuška,

- h) úder stelnou zbraní,
- i) hrozba namí enou stelnou zbraní,
- j) výstražný výst el,
- k) prost edek k zamezení prostorové orientace,
- l) vrhací prost edek s do asn zneschop ujícími ú inky, který má povahu st elné zbran ,
- m) vrhací prost edek, který nemá povahu st elné zbran ,
- n) vytla ování štítem,
- o) vytla ování vozidlem,
- p) vodní st íka .

Donucovací prost edky dle § 18 zákona o obecní Policii

(1) Donucovacími prost edky jsou

- a) hmaty, chvaty, údery a kopy,
- b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobn do asn zneschop ující prost edek,
- c) obušek a jiný úderný prost edek,
- d) pouta,
- e) úder služební zbraní,
- f) hrozba namí enou služební zbraní,
- g) varovný výst el ze služební zbran ,
- h) technický prost edek k zabrán ní odjezdu vozidla.

P ÍLOHA .2

Oprávn ní myslivecké stráže dle § 14 zákona o Myslivecké stráži

(1) Myslivecká stráž je oprávn na

- a) požadovat od osob, které jsou v honitb se st elnou zbraní nebo s jinou loveckou výzbrojí, p edložení zbrojního pr kazu, pr kazu zbran , loveckého lístku, povolenky k lovu a potvrzení o povinném pojišt ní, pop ípad jiného pr kazu, jímž lze prokázat jméno, p íjmení, datum narození a místo trvalého nebo p echodného pobytu,
- b) zastavit a prohlížet v honitb a na ú elových komunikacích¹⁷⁾ v honitb dopravní prost edky v etn p epravovaných zavazadel, je-li d vodné podez ení, že p epravují nebo obsahují neoprávn n nabytou zv , a za tím ú elem požadovat p edložení dokladu o nabytí zv e,
- c) zadržet osobu, kterou p istihne v honitb p i neoprávn ném lovu nebo p i jiné innosti tímto zákonem zakázané, nebo osobu, kterou p istihne v honitb se zakázanou loveckou výzbrojí anebo se st elnou zbraní, pokud nejde o osobu oprávn nou podle zvláštních právních p edpis držet st elnou zbra i na honebních pozemcích, a neprodlen p ivolat orgán Policie eské republiky (dále jen "policie"),
- d) odejmout osobám uvedeným v písmenech b) a c) st elnou zbra nebo zakázanou loveckou výzbroj, chycenou, ulovenou nebo p epravovanou zv , pop ípad i loveckého psa a fretku a vykázat je z honitby; o odn tí v ci sepsat ú ední záznam a osob , jíž byla v c od ata, vystavit potvrzení o odn tí v ci a od atou st elnou zbra nebo zakázanou loveckou výzbroj odevzdat neprodlen orgánu policie; osoby uvedené v písmenech a) až d) jsou povinny výzvám i úkon m v nich uvedeným vyhov t, pop ípad jich uposlechnout,
- e) usmrcovat v honitb toulavé psy, kte í mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti v tší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zv ; pokud je tato nemovitost umíst na na oploceném pozemku, po ítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávn ní se nevztahuje na psy ov áckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchraná ské a služební; usmrcovat ko ky potulující se v honitb ve vzdálenosti v tší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení; pokud je tato nemovitost umíst na na oploceném pozemku, po ítá se vzdálenost od jeho oplocení,
- f) usmrcovat mývala severního, psíka mývalovitého, norka amerického nebo nutrii í ní a další vyhláškou stanovené zavle ené druhy živo ich v p írod nežádoucí,

g) usmrcovat po předchozím oznámení místní příslušnému obecnímu úřadu zdivočelá hospodářská zvířata a dále volně se pohybující označená zvířata z farmových chovů zvěře ve vzdálenosti větší než 200 m od nehonebního pozemku, na němž je farmový chov provozován,

h) požadovat pomoc nebo součinnost orgánů policie, popřípadě obecní policie, pokud nemůže splnit svých povinností zajistit vlastními silami a prostředky,

i) ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení za přestupky podle zvláštního právního předpisu,

j) vstupovat na pozemky v honitbě v rozsahu nezbytně nutném k výkonu funkce.

(2) Myslivecká stráž, která usmrtila psa nebo kočku, zdivočelé hospodářské zvíře nebo označené zvíře z farmového chovu zvěře, je povinna o tom neprodleně informovat jeho vlastníka, pokud je známý, a sdělit mu místo usmrcení zvířete a popřípadě jej na toto místo doprovodit.

(3) Prohlídka dopravních prostředků a zavazadel podle odstavce 1 nesmí sledovat jiný zájem než zjištění, zda v těchto prostředcích a zavazadlech není neoprávně nabytá zvěř.

P ÍLOHA . 3

Rozsudky Nejvyššího správního soudu a ústavního soudu týkající se závaznosti bezprostředních zásahů a jejich podstatné části:

Judikatura ústavního soudu

ÚS 263/97

„Protože /žalobce/ neuposlechl výzvy veřejného initele /policisty Městské policie/, naplnil skutkovou podstatu pěstupku neuposlechnutí výzvy veřejného initele dle § 47 odst. 1 písm. a) zák. č. 200/1990 Sb., v platném znění. Ústavní soud se ztotožnil se závěrem Okresního úřadu K., že občané jsou povinni se podrobit výkonu pravomoci veřejného initele bez ohledu na vlastní soukromý názor. Jsou-li přesvědčeni, že tímto jednáním bylo porušeno jejich právo a jim byla způsobena škoda, mohou se proti takovému postupu veřejného initele bránit jiným zákonným způsobem. Ústava ČR, Listina základních práv a svobod ani žádná jiná právní norma nepřipouští, aby jednotliví občané nejprve hodnotili zákonnost postupu veřejných initelů a teprve na základě toho jejich pokynů uposlechli nebo neuposlechli.“

ÚS 480/06

“ÚS dospěl k závěru, že stěžovatel svým jednáním měl řádné projednávání pěstupku těchto osoby strážníky městské policie. A už byly výhrady stěžovatele k postupu strážníků jakékoli, bylo jeho povinností uposlechnout výzvy zakrojujícího strážníka podle § 7 odst. 5 ObcPol ve znění platném v době, kdy k incidentu došlo. Dle § 18 odst. 2 ObcPol byl strážník oprávněn proti stěžovateli, který narušoval veřejný pořádek, zasáhnout donucovacími prostředky... I za předpokladu, že by byl postup strážníků nesprávný, bylo povinností stěžovatele podílet se jejich výzvám s tím, že si na jejich postup mohl posléze stěžovat písemným podáním.”

Judikatura Nejvyššího správního soudu

5 As 34/2007

„Trestnost správních deliktů se řídí obdobnými principy jako trestnost trestných činů” a že „pro trestnost jednání musí být naplněna i materiální stránka deliktu.“ A dále „Všichni občané jsou nepochybně povinni se podrobit výkonu pravomoci veřejného initele bez ohledu na vlastní soukromý názor. Jsou-li přesvědčeni, že tímto jednáním bylo porušeno jejich právo a jim byla způsobena škoda, mohou se proti takovému postupu veřejného initele bránit jiným, avšak zákonným způsobem. Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod, ani žádná jiná právní norma nepřipouští, aby občané nejprve hodnotili zákonnost postupu veřejných initelů a teprve na základě tohoto jejich pokynů neuposlechli.“